Joan Solé i Bordes

VEGUERIA DEL PENEDÈS, TRES ANYS DE REIVINDICACIÓ COL·LECTIVA

RESUM

Tres anys després de l'aparició del "Manifest del Penedès", una síntesi en perspectiva del camí recorregut en la concreció de la reivindicació de la vegueria del Penedès, justament quan el país mostra amb claredat les dificultats estructurals de la seva concepció metropolitana.

ABSTRACT

Three years after the "Penedès Manifesto" appeared, this is a broad-view abridgment of the progress made in fulfilling the demand for Vegueria Penedès (Penedès Region) becoming official, precisely when the country is clearly finding structural difficulties in its own metropolitan conception.

L'onze de setembre del 2004, ara n'ha fet tres anys, l'IEP va donar a conèixer un manifest per reivindicar el reconeixement de la identitat del Penedès en l'entorn d'una nova divisió territorial de Catalunya, un tema que, després de tants anys d'espera i incertesa, llavors semblava que havia d'iniciar ràpidament el seu tràmit parlamentari.

Aquell primer manifest va ser acollit favorablement per alguns plenaris municipals, com va ser el cas vilafranquí, a la vegada que es van començar a conèixer els detalls d'un projecte de divisió territorial que estructurava el país en set vegueries i que condemnava el Penedès, un cop més, a l'esquarterament que ens ha afectat en els darrers segles, amb el Baix Penedès a l'àmbit tarragoní mentre l'Alt Penedès i el Garraf entraven en la previsió d'incorporar-se a la gran vegueria metropolitana barcelonina.

En iniciar l'any 2005 es podia afirmar que, al costat de la Vegueria de l'Alt Ter reivindicada per Osona i el Ripollès, la reivindicació d'una vegueria pròpia per a la nostra terra havia esdevingut una realitat. Tal com ho vam aplegar en el número 12 d'aquesta revista *del Penedès*, l'any 2006, el moviment per una Vegueria del Penedès, amb inclusió de les tres comarques històriques penedesenques i bona part de l'Anoia, s'havia escampat com una taca d'oli per tot el territori mercès a la labor de la Plataforma per la Vegueria del Penedès, de la qual l'IEP formava part des del primer dia. Des de llavors la incidència sobre els representants polítics de la ciutadania en els diversos municipis ha fet possible que en el moment de redactar aquesta nota (9 de novembre del 2007) un 85 per cent (81.949 habitants) de la població de l'Alt Penedès s'hagi manifestat, a través dels seus plenaris municipals, a favor del reconeixement de la Vegueria del Penedès, mentre un 10 per cent ho hagi fet en contra i un 5 per cent no ho hagi fet. Al Baix Penedès són un 96 per cent (82.593 habitants) els que hi donen el seu suport i en queda pendent un 4 per cent. Al Garraf un 97 per

cent es mostra a favor (129.677 habitants) i un 3 per cent resta pendent. També l'Anoia ha anat prenent consciència de la situació, amb un 71 per cent a favor i un 29 per cent pendent. El total de les quatre comarques actuals és d'un 87 per cent a favor, davant un 2 per cent en contra i un 11 per cent que encara no hi ha dit la seva.

Tot i que, certament, encara no som ni de bon tros on hauríem de ser en el tema de la identificació dels trets d'un reconeixement específic penedesenc, no es pot negar que aquest moviment de reivindicació ha remarcat amb una empenta més que considerable la consciència de la identitat comarcal, un factor d'identitat no sols històrica, sinó també actual i amb perspectiva de futur que va ser —no ho podem oblidar— un dels factors claus que van determinar la fundació de l'IEP el 1977. Institucions, entitats, associacions i persones amb noms i cognoms (alguns de ben significatius en els seus àmbits respectius) han constatat la necessitat que l'administració entri a fons en el tema, un camí en el qual ja hem vist plantejar l'Àmbit Funcional de Planificació Territorial del Penedès.

Ara mateix, però, ens cal fer encara molta pedagogia de la comarca i el seu sentit de referent en l'existència dels humans, sempre limitats i locals tot i sentir-nos globalitzats; pedagogia d'un Penedès que sembla no tenir aturador a nivell de reivindicació del territori, però que fa cara d'estar absolutament aturat a nivell de govern de la Generalitat. Hi pesen molts aspectes, des del que fa referència a les circumscripcions electorals fins als de la desaparició de la vella i anacrònica divisió provincial i les obligacions de legalitat que volen fer passar qualsevol solució pel govern de l'Estat. Sembla prou clar que aquest tema no s'hauria de poder tirar endavant sense escoltar el clam expressat per les dones i els homes de casa nostra però, per altra banda, els jorns se succeeixen i amb ells accions d'estructuració administrativa que s'organitzen seguint el model de set vegueries, i encara al seu costat indicis clars apunten que el tema es podria resoldre amb una solució de compromís que dibuixés la vegueria com una entitat subsidiària, una mena d'administració d'estar per casa, que no resolgués ni substituís.

El passat mes de setembre en l'acte d'inauguració de les XIX Jornades d'Estudis Penedesencs, dedicades precisament al tema del patrimoni, el professor Pere Pascual va comentar que quan es va dibuixar la xarxa ferroviària bàsica a Catalunya la població instal·lada a Barcelona i el seu entorn no arribava al 17 per cent del total català. En aquests moments sabem que de set milions de ciutadans de Catalunya són quatre els que se situen a la zona metropolitana. En el Manifest del 2004 parlàvem de la necessitat de corregir en la mesura del possible la macrocefàlia que pateix el centralisme barceloní, però les notícies ens informen un dia rere l'altre de com l'obsessió del centralisme barceloní genera situacions que, com en el cas del col·lapse de les comunicacions i d'altres infraestructures, mereixerien la millor atenció dels mestres del teatre de l'absurd.

La pregunta és, certament, si hom pot d'esperar una actitud valenta i decidida dels nostres representants polítics, encara que això els comporti un preu electoral o si, pel contrari, anirem a la infinitèssima solució de compromís per salvar els mobles, tancar l'expedient i, si pot ser, no fer gaire trencadissa. No és aquesta darrera l'opció que el Penedès demanda ni tampoc la que hauria d'exigir una àrea metropolitana barcelonina que sembla incapaç d'entendre que els problemes no li vénen únicament d'una escandalosa manca d'inversions estatals, sinó també de la seva pròpia tossudesa a mantenir un model de creixement concèntric que ja fa dècades que hauria d'haver vist certificada la seva caducitat.